

1 Sandys fotspor

Av tannlege Nils Jacobsen

Skjebnen satte meg på det første SAS-flyet som fikk lov å lande på Newark etter at orkanen Sandy hadde stilnet i fjor høst.

Jeg ville følge innspurten i presidentvalget og dessuten bivåne New York maraton, som skulle foregå samme uken. Det ergrer meg at norske medier har en så konsekvent demokratisk slagside så jeg hadde startet med «Republicans Abroad» sin valg-samling på Blindern. Og nå ville jeg ha med meg høyreorienterte Fox News og gjerne The Bill O'Reilly Factor. O'Reilly er en usedvanlig frekk intervjuer på Fox, som aldri ville godtatt det politiske standardsvaret på Dagsnytt 18: «Men først vil jeg si at ---».

Men her er det kaos. De fleste broer og tunneler fra New Jersey til Manhattan er stengt. Undergrunnsbaner og parkområdet på sydspissen står under vann, store områder av bydelen mangler strøm og bensinstasjonene er tomme. Bare svartebørsen fungerer. En

Det pumpes vann fra tunnelbaner og kjellere.

initiativrik piratsjåfør snirkler seg frem langs de merkeligste ruter. Enveisgater er kjekt å ha – også den gale veien. Vi passerer skilter både med «Stem her» og «Suppekjøkken», som hver på sitt vis beskriver situasjonen i byen akkurat nå. Sjåføren får omsider satt meg av ved hotellet, eller rettere sagt Yotelet, for et uanstendig beløp, men det ligger dårlig an til å krangle.

YOTEL AT TIMES SQUARE • Det viser seg at «Yotel» er et japansk inspirert konsept der rommene er på størrelse med telefonkiosker og alle funksjoner er regnet ut på millimeteren. Trykk på en knapp, så sklir sofaen ut og blir seng og kofferten passer under sengen. Tven mellom de smale vegghyllene er flat som et speil, og selv kan du ha fornøyelsen av å sitte på do på utstilling mellom dusjen og vinduet. Jeg tror først det må være en misforståelse, men får raskt greie på at dette er et standard dobbeltrom. Jeg ser for meg at to mennesker må elske hverandre dypt og hele tiden for å overleve her. Kaldt er det også.

Det minimale går igjen på restauranten. Her slipper man å slite med de kolossale amerikanske porsjonene. Bestiller du kjøttboller så får du tre slike på størrelse med druer. Punktum. Sentrale deler av restauranten fortsetter at man trer føttene under lave bord på skikkelig japansk vis. Jeg grusser på egne vegne og får medfølelse med servitørene som må krølle seg sammen for å rekke ned. En lang

Det eneste overdådige på Yotelet er veggdekorasjonene.

og slank mannlig utgave av arten lager et ufrivillig show som minner om en utdatert parodi på en femi homse med en usannsynlig kombinasjon av hofte-sving og lillefinger. Som kontrast til det minimalistiske er veggene overdådig dekorert med japansk folklore.

Etter som uken skrider frem forstår jeg jo likevel at det ikke er hotellet det er noe i veien med. Det er fremtiden som har kommet for brått på meg. De unge gjestene trives og kommuniserer ubesværet med alle maskinene som erstatter mennesker i Yotelets funksjoner. Selv blir jeg stående og måpe i inngangspartiet, der en robot tar seg av koffertene og plasserer dem i et skap langt oppe på veggen, om du bare trykker på de riktige knappene.

GATEBILDET • Under de rådende forhold nytter det lite å følge noen forhåndsplaner, mange attraksjoner er stengt, men traske og gå kan man saktens. En fordel med Manhattan er at du alltid vet hvor du er, så sant du kan lese gatenummer. I 44. gate sitter Frank på trappen og nyter formiddagskaffen. Han er 70 og «caretaker» for denne gården. Naturligvis sier jeg ja takk til å komme inn og få en kopp kaffe. Frank har det bra. Huset i Puerto Rico bruker han bare i ferier og leier det ellers ut for gode penger. Men han er bekymret for utviklingen i USA. Se på valgkartet, sier han. De hvite europeerne som stemmer republikansk, er snart i mindretall. Det velter inn latinos, særlig fra Mexico. Den eneste trøsten er at de fleste er katolikker. I Europa kommer dere til å slite med det samme problemet om 30-40 år, men der er det muslimer det er snakk om. Han

Frank er vaktmester for boligblokken i 44. gate.

kjenner Europa godt etter årelange opphold i Tyskland.

Frank er dessuten bekymret for sin 90-årige tante som bor på Staten Island, den bydelen som ble verst rasert av Sandy. Nå er tusenvis av mennesker der havnet på gaten og sliter med å overleve. Det var herfra maratonløpet skulle ta seg frem gjennom bydelene Brooklyn, Bronx og Queens for å ende opp i Central Park i den øvre delen av Manhattan. Det samme skulle jeg, riktignok per helikopter. Men mine luftige planer forble luftige. Mayor Bloomberg måtte gi seg. Det ble for sterk kost å ha bortimot 50 000 maratonløpere tråkkende rundt i ruiner blant husløse mennesker mens dødshallene steg.

I stedet setter løperne preg på gatebildet sammen med en strøm av små, smekre mennesker med østlig utseende. Pussig nok, til USA å være, mangler de overvektige og ikke er det så mange hijaber å se heller, mens ortodokse jøder stikker seg ut med sine ørekrøller og sorte hatter. Det mest påfallende for en nordmann er likevel antallet av bikkjer som blir transpor-

tert i trillevogner, gjerne flere små sammen. En glimrende idé egentlig. Hva med å frakte bikkjene i pulk i skisporene hjemme?

SKRIK • Jeg trasker tvers over byen til FN, som ligger på den østlige elvebredden, men der er det stengt. Vann i kjelleretasjen. Litt høyere opp i byen streifer jeg innom Sjømannskirken, som er et lokale i et hyggelig boligstrøk. Mett av kaffe og vafler staverer jeg vider forbi den skyhøye, brukne heisekranen, som har fått mye oppmerksomhet både som et symbol på Sandys herjinger og som en trussel mot omgivelsene. Til slutt finner jeg Museum of Modern Art. Der har de nylig hengt opp Skrik, vet jeg. Jeg blir vist opp i 5. etasje og kommuniserer til damen bak infodisken på uskyldigste vis at jeg som besøkende nordmann har lyst til å se denne kopien av Skrik, som skal være der. Hun reagerer spontant. Kopi, du! Jeg får et kunsthistorisk foredrag som er velegnet til å utsette enhver vrangforestilling jeg måtte ha om saken. Og der inne henger bildet. Sentralt plassert og med gode naboer: Monet, Mo-

digliani, Kandisky, Chagall, Picasso, van Gogh, med flere.

Senere i uken tar jeg meg frem til Guggenheimmuseet, hvor selve bygningen regnes som et arkitektonisk kunstverk. Der stiller de ut Picasso langs alle spiralveggene. Jeg trodde meg egentlig mett av Picasso, men det omfattende materialet og måten å stille ut på fanger også meg.

ON-OFF TURISME OG VALGKAM •

Langsamt kommer livet i gang igjen. Sykehuset, som måtte evakuere pasientene i kaos og kulde midt i svarte natten, er nå i ferd med å fylles opp igjen. Enkelte turistbussar kommer også i virksomhet så jeg kan la meg frakte rundt på Manhattan og bli fortalt hva jeg ser. Og det jeg ser nede mot Battery Park er alle slags aggregatdrevne maskiner i full sving med å pumpe vann opp av undergrunnsstasjoner og kjellere midt mellom nedblåste trær og hutrende mennesker. Det er kaldt oppe på busstaket og ikke særlig varmere til fots. Det er nesten

fristende å ta seg en tur innom nærmeste suppekjøkken sammen med katastrofeofrene. I stedet snubler jeg over inngangen til Empire State Building. Mistenkelig liten kø der. Forklaringen er enkel: I dag aner du bare byen der nede gjennom tåke og sludd, svært likt det turistene opplever på Nordkapp-plataet.

Under slike forhold er det mer behagelig å sitte på O'Flaherty's pub – eller rett og slett følge valgkampen på TV. Og der får jeg mine ønsker oppfylt. Fox News svikter ikke Romney. Den republikanske guvernøren i New Jersey får kjeft av sine egne for å ha skrytt av Obamas krisehåndtering og for å ha latt seg omfavne da presidenten var på katastrofebesøk. Men Carl Rove, han som ble kalt «hjernen til W», skjønner seg loddrett ut med kommentarer som enhver amatør må forstå er hinsides virkeligheten. En annen TV-kanal (MSNBC) legger ikke skjul på sin Obama-preferanse. Til sammen gir de meg den balanserte politiske underholdningen jeg er ute etter. Merkelig

nok nevner ingen det virkelig påfallende med Romney: hans mormonske religion.

EIN SOMMARS DAG • I stedet for søndagens maraton kan jeg boltre meg med den kolossale søndagsutgaven av New York Times og booke meg inn på en matiné på Cherry Lane-teatret et godt stykke nede i West Village. Der spiller de Jon Fosse. Som kjent blir man aldri så norsk som i utlandet. Da har jeg vraket de mest turistvennlige showene oppe på Broadway og skal være finkulturell for engangs skyld. «A Summer Day» blir til på en teaterscene praktisk talt uten dekorasjoner. Verken forfatteren eller tekstene hans står noe særlig langt oppe på min favorittliste, så jeg er forberedt på å forlate begivenheten før slutt. Men så skjer det uventede: Jeg blir fullt ut engasjert og synes jeg opplever noe. Gode skuespillere blåser liv i handlingen og gir rom for fantasien. Jeg spør teaterfolka om Fosse har vært på besøk her. Nei, men den norske kulturministeren har vært her. «God bless you, Hadia», som de vel ville si her borte. Hun kan trenge det, denne muslimske jenta som tør å vise både hår og hud. Jeg forlater teatret i løftet stemning. Nå, på vårparten 2013, blar jeg i den nye diktsamlingen til Jon Fosse, «Stein til stein». Temaene er de samme: Sjø, båt, bølger, uvær skyer, stillhet. Men mottakerapparatet mitt strekker ikke til alene.

STOKKEN • Tallet på omkomne i New York stiger, men solen dukker opp. Det kan holde til en dag i Central Park. Jeg kjenner tidlig på meg at dagsformen krever hjelpemidler, så jeg folder ut stokken min før jeg legger i vei. Det er sant som de sier, Central Park er et makeløst friluftsområde. Sandy har blåst ned et og annet tre, men stort sett er det ren idyll med bakker og berg og vann. Jeg assosierer utenriksministeren som sier at han aldri unnlater å få med seg en joggetur her når han er i FN. Jeg husker ham som studentrepresentant i et kollegium for lenge, lenge siden. Og tro meg: han var like

Værforholdene innbyr til pub-tilværelse.

god til å formulere seg den gangen som nå.

Så staverer jeg meg tilbake til gatene og trafikken og tar meg god tid ved et veikryss for å speide etter et passende spisested mens jeg hviler meg på stokken. Kan jeg hjelpe deg? sier en bekymret damestemme. Ja takk, sier jeg, om du vil vise meg den nærmeste lunsjrestauranten. Det gjør hun. Og hun er ikke den eneste som bryr seg, særlig kvinner midtveis i livet, som antakelig ser en aldrende farsskikkelse i min fremtoning. Muslimske land står ikke tilbake på dette området, men der er det jo av gode grunner menn som går inn i omsorgsrollen.

Vel inne synker jeg ned ved nærmeste hjørnebord og får bestilt akkurat det jeg har lyst på. Gjestene ved nabo-bordet er en eldre kar med kone og datter. Han gransker både stokken og meg nøye og lenge og sier til slutt at jeg likner på Ernest Hemingway. Han forklarer meg at det er snakk om en berømt forfatter. Den likheten har aldri slått meg, sier jeg, men jo, insisterer han. Hans kvinner blir litt urolige; selv tror jeg at jeg forstår, og spør høflig om han har vært nede på Key West og besøkt huset til Hemingway med alle kattene? Men det ringer ikke lenger noen bjeller hos ham. Selskapet tar snart farvel og mannen støtter seg tynge på sin stokk enn jeg på min. Har jeg fått et glimt inn i min egen fremtid?

VALGVAKE PÅ TIMES SQUARE • På valgdagen treffer man fort køene utenfor valglokalene, men fremmede får ikke komme inn. Til gjengjeld er valgvakene på Times Square felles for alle. I mørket om kvelden samles det en boblende menneskemengde av forskjellig alder og opprinnelse. Det er kjølig, men ingen nedbør. Folk gumler hot dogs og kommuniserer med hverandre som gamle kjente. Storskjermer på husfasadene formidler de nyeste resultater og prognoser mens radiokanaler og TV-stasjoner intervjuer tilfeldige personer til lyden av støvende musikk. Det hoies av begeistring eller

FN bygningen er stengt. Vann i kjelleretasjen.

sukkes av skuffelse, alt ettersom. En radioreporter vil vite hvem jeg har stemt på og hvorfor, men kopler fort om til å spørre om andre ting når han skjønner at jeg ikke er amerikaner. Mer spennende er det å bli inkludert i en opprømt gjeng av svarte jenter som ikke legger skjul på sine preferanser. «My mom says» forteller Sheila, den flotteste av dem, at dersom Obama taper, så blir det like fælt som da Kennedy ble drept! Ikke alt for langt ut på kvelden blir det klart at Obama vinner. Da sier hun: Nå går jeg hjem og «hug my husband». Så spanderer hun en

klem på meg også og tar farvel sammen med de andre jentene.

Du kan også følge oss på
Facebook og Twitter.
Navnet er Tannlegetidende